

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 505/2024-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED]

[REDACTED] zastúpeného JUDr. Kristínou Mitrovou Polkovou, advokátkou, Na priekope 174/13, Žilina, proti uzneseniu Okresnej prokuratúry Banská Bystrica č. k. 4Pn 96/23/6601-11 z 26. júla 2023 a upovedomeniu Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici č. k. 1Kn 234/22/6600-25 zo 16. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. decembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením okresnej prokuratúry č. k. 4Pn 96/23/6601-11 z 26. júla 2023 (ďalej len „namietané uznesenie“) a upovedomením krajskej prokuratúry č. k. 1Kn 234/22/6600-25 zo 16. októbra 2023 (ďalej len „namietané upovedomenie“). Zároveň ústavný súd žiada o ich zrušenie a vrátenie veci sťažovateľa príslušnému orgánu činnému v trestnom konaní na nové konanie a tiež o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ adresoval orgánom činným v trestnom konaní trestné oznámenie z 20. januára 2023, v ktorom formuloval skutočnosti zakladajúce podľa jeho mienky podozrenie zo spáchania trestného činu voči nemu ako poškodenej osobe, a to špecifikovanými sudcami Špecializovaného trestného súdu a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorí rozhodovali v prvom a druhom stupni o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu v rámci trestného stíhania vedeného proti sťažovateľovi. Uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Banská Bystrica (ďalej len „vyšetrovateľ“) ČVS: ORP-212/2-VYS-BB-2023 zo 16. júna 2023 (ďalej len „rozhodnutie

vyšetrovateľa“) bolo trestné oznámenie sťažovateľa odmietnuté s odôvodnením, že nie je dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku. Sťažnosť podaná proti rozhodnutiu vyšetrovateľa bola namietaným uznesením okresnej prokuratúry zamietnutá ako nedôvodná. Následná žiadosť sťažovateľa o preskúmanie namietaného uznesenia okresnej prokuratúry bola vybavená namietaným upovedomením krajskej prokuratúry, ktorým bola ako nedôvodná odložená.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v podrobnostiach popisuje okolnosti týkajúce sa prejednávania svojich väzobných vecí v rámci proti nemu vedeného trestného stíhania, keď podľa jeho vyjadrenia mala byť ignorovaná ním riadne uplatnená námietka zaujatosti podaná proti osobe sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, ktorý rozhodoval o jeho väzbe na prvom stupni. Podľa jeho tvrdenia o predmetnej námietke nebolo rozhodnuté formalizovaným postupom a ku dňu podania ústavnej sťažnosti nedisponuje žiadnym stanoviskom konajúceho súdu k jeho námietke zaujatosti. Tieto popisované okolnosti tvorili obsah sťažovateľom uplatneného trestného oznámenia.

4. Podľa sťažovateľa právny záver orgánov činných v trestnom konaní, ktoré o jeho trestnom oznámení rozhodli tak, že ho odmietli, sa neopiera o vyšetrenie všetkých sťažovateľom formulovaných okolností, keď podľa jeho vyjadrenia orgány činné v trestnom konaní „*svojvoľne smerovali vyšetrovanie namietaných skutkových okolností mimo rámec prejavu vôle poškodeného*“. Rozhodnutia, ktorými bolo trestné oznámenie sťažovateľa odmietnuté, hodnotí sťažovateľ ako nedôvodné a formalistické.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou argumentácie sťažovateľa je tvrdenie o arbitrárnosti posúdenia jeho trestného oznámenia zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ktoré sa podľa jeho mienky nevysporiadali náležitým spôsobom so skutočnosťami, ktoré tvorili obsah uplatneného trestného oznámenia.

6. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry uviedol, že právo fyzickej osoby na začatie trestného konania proti označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd (II. ÚS 42/00, II. ÚS 208/2020). Ústavný súd tiež vyslovil, že «Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy... nie je ani oprávnenie „každého“, aby na základe jeho návrhu (podnetu) bol orgán prokuratúry povinný podať obžalobu voči označeným osobám. Takéto základné právo „každého“ nie je upravené ani v ústave, ani v Trestnom poriadku, prípadne v zákone o prokuratúre» (I. ÚS 64/96, II. ÚS 42/00, II. ÚS 208/2020).

7. Keďže právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby alebo na podanie obžaloby proti nej na súde prokurátorom nemožno považovať za súčasť základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, k porušeniu týchto práv samotným odmietnutím trestného oznámenia o podozrení zo spáchania trestného činu podvodu nemohlo dôjsť.

8. Ústavný súd si je vedomý, že sa v minulosti v niektorých prípadoch odklonil od štandardnej doktríny, podľa ktorej trestné konanie predstavuje vzťah medzi páchatelom a štátom a ústava negarantuje právo tretej osoby, aby iná osoba bola stíhaná a odsúdená. Avšak treba zároveň povedať, že k dôslednému preskúmaniu výsledkov realizovanej trestnoprávnej ochrany pristúpil vo výnimočných prípadoch vzťahujúcich sa na akty dotýkajúce sa telesnej a duševnej integrity jedinca a ďalších základných hodnôt a esenciálnych aspektov súkromného života (pozri napr. III. ÚS 194/06), predovšetkým v prípadoch najzávažnejších trestných činov, ktoré sú svojou povahou spôsobilé zasiahnuť do práva na ľudskú dôstojnosť a do osobnostných práv jednotlivcov, napr. trestný čin obchodovania s ľuďmi (pozri napr. nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 759/2017 z 5. februára 2019, II. ÚS 329/2021 z 24. mája 2023).

9. V prípade sťažovateľa však o takto závažný prípad nejde, preto podľa ústavného súdu by o porušení už označeného práva sťažovateľa bolo možné uvažovať len za okolností, že by orgány činné v trestnom konaní nevenovali jeho trestnému oznámeniu pozornosť, ktorú vyžaduje zákon.

10. Opierajúc sa o uvedené východiská, ústavný súd posúdil aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

11. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom trestného oznámenia sťažovateľa a tiež s obsahom rozhodnutia vyšetrovateľa, namietaného uznesenia okresnej prokuratúry a namietaného upovedomenia krajskej prokuratúry.

12. V trestnom oznámení sťažovateľ uvádzal, že ho podáva ako poškodená osoba na sudcu Špecializovaného trestného súdu v súvislosti s jeho postupom ako sudcom pre prípravné konanie rozhodujúcim o jeho väzbe v rámci konania, vedeného pod sp. zn. 1Tp/5/2020 (rozhodnutie zo 14. decembra 2020), a tiež na sudcov najvyššieho súdu, ktorí rozhodovali o tejto jeho väzobnej veci na druhom stupni v konaní vedenom pod sp. zn. 4Tost/55/2020 (rozhodnutie z 11. januára 2021). Podľa obsahu trestného oznámenia mal sťažovateľ vzniesť námietku zaujatosti v písomnom podaní z 29. septembra 2020 adresovanom Špecializovanému trestnému súdu pri rozhodovaní o jeho sťažnosti z dôvodu nedostatku objektívnej nestrannosti konajúceho sudcu pre prípravné konanie. Podľa jeho vyjadrenia mala byť námietka riadne odôvodnená a uplatnená bez meškania vo vzťahu ku konaniu sudcu pre prípravné konanie pri rozhodovaní o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby zo 14. decembra 2020. Sudca pre prípravné konanie podľa sťažovateľa pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na námietku zaujatosti z 29. septembra 2020 nijako nereagoval, čo má vyplývať zo zápisnice o výsluchu sťažovateľa vykonaného 14. decembra 2020, ktorej obsah svedčí o tom, že sa ňou sudca vôbec nezaoberal a ani neuviedol, z akých dôvodov sa o námietke nerozhodovalo. Rovnako bez povšimnutia ponechal podľa sťažovateľa uplatnenú námietku zaujatosti aj najvyšší súd konajúci na druhom stupni. V závere trestného oznámenia sťažovateľ konštatoval, že si súdy povinnosť riadne rozhodnúť o uplatnenej námietke nesplnili, čo je podľa jeho presvedčenia dôkazom o zmanipulovaní celého meritórneho trestného konania vedeného proti jeho osobe vrátane súvisiaceho čiastkového konania o jeho väzbe.

13. Z odôvodnenia rozhodnutia vyšetrovateľa vyplýva, že podané trestné oznámenie sťažovateľa bolo doplnené o preskúmanie listinných materiálov poskytnutých Špecializovaným trestným súdom, ktoré sa týkali konania vedeného pod sp. zn. 1Tp/5/2020 (sp. zn. 4Tost 55/2020), pričom bolo zistené, že sťažovateľ bol ako obvinený vypočutý 16. septembra 2020 v rámci väzobného

konania vedeného pod sp. zn. 1Tp/5/2020 sudcom pre prípravné konanie, kde počas výsluchu upozornil na rozhodovanie tohto sudcu v inej trestnej veci, v ktorej bolo neskoršími rozhodnutiami ústavného súdu konštatované porušenie práv sťažovateľa a jeho rodiny v dôsledku vydaného príkazu na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky. Sťažovateľ počas tohto výsluchu súčasne výslovne uviedol, že tieto skutočnosti neprezentuje ako podklad na námietku zaujatosti, avšak po vydaní prvostupňového rozhodnutia týmto sudcom o vzatí sťažovateľa do väzby tieto skutočnosti v sťažnosti uplatnenej 29. septembra 2020 proti označenému prvostupňovému rozhodnutiu prezentoval ako námietku o nedostatku objektívnej nestrannosti sudcu pre prípravné konanie konajúceho v jeho väzobnej veci. V odôvodnení rozhodnutia vyšetrovateľa bolo takisto konštatované, že neskoršie písomné podanie sťažovateľa z 12. novembra 2020 označené ako „Žiadosť o prepustenie z väzby podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku“ neobsahuje žiadne skutočnosti týkajúce sa zaujatosti dotknutého sudcu pre prípravné konanie a takéto skutočnosti neboli sťažovateľom, resp. obhajobou prednesené ani počas väzobného výsluchu vykonaného 14. decembra 2020 v súvislosti s uvedenou žiadosťou o prepustenie z väzby.

14. Okresná prokuratúra a tiež krajská prokuratúra, ktorá sa so závermi a odôvodnením namietaného uznesenia okresnej prokuratúry stotožnila a ako na vecne správne na ne odkázala, vyhodnotili postup vyšetrovateľa, ktorým bolo trestné oznámenie sťažovateľa odmietnuté, ako zákonný a vecne správny. Okresná prokuratúra v odôvodnení svojho rozhodnutia sumarizovala zistené skutočnosti, ktoré boli podkladom na právny záver o odmietnutí trestného oznámenia, kde uviedla, že sťažovateľ v dotknutom trestnom konaní v postavení obvineného v rámci väzobného výsluchu vykonávaného pred sudcom pre prípravné konanie 16. až 17. septembra 2020 vystúpil proti osobe konajúceho sudcu pre prípravné konanie s tým, že poukázal na jeho predchádzajúcu rozhodovaciu činnosť v inej trestnej veci, ktorá sa dotkla práv sťažovateľa so súčasným upozornením, že „Nie je to ale námietka zaujatosti“. Po tom, čo bol v rámci označeného väzobného konania vzatý sťažovateľ sudcom pre prípravné konanie do väzby, napadol toto rozhodnutie sťažnosťou, kde v rámci odôvodnenia sťažnosti z identických dôvodov, aké uviedol proti osobe konajúceho sudcu pre prípravné konanie v rámci svojho výsluchu, namietol nedostatok objektívnej nestrannosti tohto sudcu. Podľa okresnej prokuratúry sudca pre prípravné konanie, rešpektujúc § 32 ods. 6 Trestného poriadku, o námietke zaujatosti nekonal, nezaoberal sa ňou a nevydával o nej žiadne rozhodnutie, keďže nebola oznamovateľom v pôvodnom konaní vznesená bezodkladne a keď ju oznamovateľ nakoniec vzniesol, tak aj pre procesný postup súdu v konaní. Okresná prokuratúra osobitne upozornila na relevantnú okolnosť, a to že nie každé a akékoľvek porušenie právnych predpisov automaticky zakladá trestnoprávnu zodpovednosť osoby konajúcej v postavení verejného činiteľa. V otázke naplnenia subjektívnej stránky preverovaného trestného činu bola okresná prokuratúra toho názoru, že nebol preukázaný akýkoľvek úmysel, snaha a/alebo motivácia konajúceho sudcu pre prípravné konanie spôsobiť sťažovateľovi škodu, eventuálne sebe alebo inému zadovážiť neoprávnený prospech, čo sa napokon prejavilo v postupe sudcu pre prípravné konanie, ktorý postupoval aj vzhľadom na už uvedené v súlade s Trestným poriadkom.

15. Vychádzajúc z informácií uvedených v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto uznesenia, ústavný súd je toho názoru, že orgány činné v trestnom konaní vo svojich rozhodnutiach, resp. rozhodnutiach a upovedomení venovali trestnému oznámeniu sťažovateľa náležitú pozornosť, keď pri prešetrení sťažovateľom formulovaných skutočností o podozrení zo spáchania trestnej činnosti špecifikovaných sudcov postupovali v zmysle zákonných ustanovení a ich postup, v rámci

ktorého vyjadrili odôvodnený právny názor na zistený skutkový stav, splňa náležitosti predpokladané Trestným poriadkom. Konštatuje, že postup okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny a právne závery nimi vyslovené je nutné považovať za výraz autonómneho prokurátorského rozhodovania, do ktorého ústavný súd nie je oprávnený v tomto prípade zasahovať. Predovšetkým zdôrazňuje, že sťažovateľovi bola jasne a náležite vysvetlená primárna, resp. najzásadnejšia okolnosť, a to že jeho trestné oznámenie síce obsahovalo informácie snažiace sa (neúspešne) preukázať tvrdenie, že bol postup sudcu pre prípravné konanie nezákonný, avšak v ňom absentovali konkrétne informácie o tom, že by mal sudca takto postupovať vedome a súčasne so zámerom spôsobiť škodu, prípadne inú ujmu sťažovateľovi, prípadne sebe či inému zadovážiť prospech [k tomu pozri R 39/2001: „Na naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. a) Trestného zákona (teraz § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, pozn. ústavného súdu) nepostačuje zistenie, že špeciálny subjekt – verejný činiteľ vykonával svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu, ale zároveň sa vyžaduje, aby tak verejný činiteľ konal v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech“]. Sťažovateľovi bola tiež poskytnutá náležitá a racionálna odpoveď týkajúca sa sekundárnej okolnosti, t. j. posúdenia zákonnosti postupu sudcu konajúceho vo väzobnej veci sťažovateľa. Ústavný súd považuje v tomto smere za potrebné v stručnosti poznamenať, že je celkom protirečivý postup obvineného, ktorý síce prednesie pred vykonaním úkonu súdu argumentáciu, ktorú subjektívne vníma ako spôsobilú preukázať nedostatok nestrannosti konajúceho sudcu, avšak vzápätí význam takto prednesenej argumentácie neguje výslovným vyjadrením, že nejde o námietku zaujatosti, pričom sa *ex post*, po vykonaní relevantného úkonu týmto sudcom, domáha svojho práva na nestranný súd, teda v čase, keď je v zmysle právnej úpravy celkom zrejmé, že uplatnenie takejto ochrany je zjavne bezúspešné pre jej oneskorenosť. V druhom rade považuje za potrebné upozorniť sťažovateľa, že je celkom mylný ním prezentovaný názor, že by takto oneskorene podaná námietka zaujatosti uplatnená v konkrétnom čiastkovom konaní o väzbe získala akýsi paušálny účinok do budúcnosti, ktorý sa prenáša bez ďalšieho do nasledujúcich samostatných väzobných konaní. Inými slovami, pokiaľ sťažovateľ chcel v nasledujúcom čiastkovom väzobnom konaní účinne uplatniť ochranu svojich práv, teda namietat' nedostatok nestrannosti sudcu konajúceho v jeho väzobnej veci, mal tak urobiť výslovným uplatnením námietky zaujatosti v danom konaní (samozrejme aj v tomto prípade včas v súlade s dikciou zákona).

16. Na záver ústavný súd pripomína, že sťažovateľ ako oznamovateľ trestného činu má zákonné právo domáhať sa len toho, aby sa s jeho oznámením či sťažnosťou kompetentný orgán riadne zaoberal. Nemá však nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal jej predstave (napr. II. ÚS 88/99, IV. ÚS 423/09, I. ÚS 229/2020). Vychádzajúc zo zistení uvedených v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto uznesenia, ústavný súd dospel k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci konajúcej okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľom označeného článku ústavy, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

17. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu